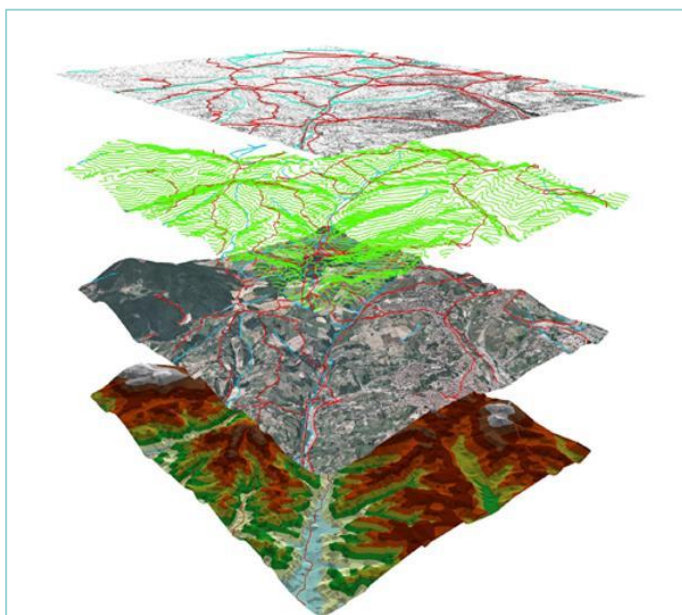

Geografija

STANDARDI UČENIČKIH POSTIGNUĆA ZA GEOGRAFIJU

Dokument je usvojen na 12. sjednici Odbora Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje održanoj 25. siječnja 2021. godine.

STANDARDI UČENIČKIH POSTIGNUĆA ZA GEOGRAFIJU
KRAJ 6. RAZREDA

OBLAST 1: ZEMLJA U SVEMIRU KAO PROSTOR ŽIVLJENJA

1. komponenta: Prirodni procesi i pojave

Ishodi učenja:

1. Analizira prirodne procese i pojave i njihovo međudjelovanje koristeći se geografskim nazivljem.
2. Objašnjava prirodne pojave pomoću eksperimenata.
3. Snalazi se u prostoru i vremenu koristeći kartografska pomagala i suvremena sredstva za orijentaciju.
4. Objašnjava povezanost fizičkih, kemijskih i bioloških promjena u geografskoj sredini.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
<p>1.a Navodi osnovne odlike svemirskih tijela u Sunčevom sustavu.</p> <p>1.b Definira pojam svemira i svemirskih tijela.</p> <p>1.c Razlikuje uzroke i posljedice Zemljinih kretanja.</p> <p>1.d Navodi unutrašnje slojeve i omotače Zemlje, vrste stijena i geološke ere.</p> <p>1.e Navodi unutrašnje i vanjske sile koje formiraju reljef.</p> <p>1.f Navodi atmosferske pojave i procese.</p> <p>1.g Objašnjava razliku između vremena i klime.</p> <p>1.h Razlikuje procese nastanka i mehanizme djelovanja kopnenih voda.</p>	<p>1.a Objašnjava zakone međusobnog djelovanja svemirskih tijela.</p> <p>1.b Objašnjava nastanak litosfere i reljefa na Zemlji kroz geološke ere.</p> <p>1.c Prepoznaje uzroke djelovanja unutrašnjih i vanjskih sila na formiranje reljefa.</p> <p>1.d Objašnjava nastajanje reljefa djelovanjem unutrašnjih i vanjskih sila.</p> <p>1.e Razlikuje utjecaje klimatskih faktora na obilježja klime.</p> <p>1.f Objašnjava sastav i značaj atmosfere, atmosferske pojave i procese.</p> <p>1.g Objašnjava nastanak, razmještaj, fizičke i kemijske osobine te dinamičke procese voda na Zemlji.</p> <p>1.h Razlikuje riječne slijevove, riječne sustave i riječne režime.</p>	<p>1.a Uspoređuje teorije iz prošlosti s današnjim dokazima o obliku, dimenziji i kretanjima Zemlje.</p> <p>1.b Donosi zaključke o tehničko-tehnološkom utjecaju na razvoj današnjih shvaćanja o svemiru.</p> <p>1.c Objašnjava osnovna načela teorije globalne tektonike litosfernih ploča i tipove granica litosfernih ploča.</p> <p>1.d Uspoređuje vremensku prognozu i utjecaj pojedinih klimatskih faktora na raspored određenih tipova klime na Zemlji.</p>
<p>2.a Opisuje oblik i dimenzije Zemlje uz pomoć globusa i crteža.</p> <p>2.b Određuje toplinske pojase na geografskoj karti i globusu opisujući njihova obilježja.</p>	<p>2.a Uspoređuje toplinske pojase (njihove osobitosti: klima, godišnja doba, dužina trajanja dana i noći) pomoću geografskih karata i grafičkih prikaza.</p>	<p>2.a Izrađuje različite modele reljefa.</p> <p>2.b Ispituje stanje atmosferskih pojava pomoću meteoroloških instrumenata.</p>

<p>2.c Uspoređuje kontinente i oceane po geografskom položaju i veličini uz pomoć globusa i geografske karte.</p> <p>2.d Razlikuje tipove reljefa po morfologiji i nadmorskoj visini uz pomoć fotografija, grafičkih prikaza ili modela neposrednim promatranjem.</p>	<p>2.b Objašnjava oblik Zemlje uz pomoć globusa, crteža ili animacije.</p> <p>2.c Razvrstava različite tipove reljefa po načinu postanka, morfologiji i nadmorskoj visini uz pomoć geografske karte.</p> <p>2.d Objašnjava djelovanje atmosferskih pojava i procesa koristeći grafičke prikaze.</p> <p>2.e Prepoznaje obilježja godišnjega hoda temperature zraka i padalina na klimatskome dijagramu.</p>	<p>2.c Objašnjava osnovne elemente tekućice i porječja koristeći geografsku kartu, grafički prikaz ili crtež.</p> <p>2.d Prepoznaje tipove klima pomoću klimatskih dijagrama.</p>
---	--	---

** Cijeli se ishod nalazi u Oblasti 1/komponenta 3.*

<p>4.a Objašnjava utjecaj reljefa na vertikalno zoniranje klime i biljnog i životinjskog svijeta.</p> <p>4.b Objašnjava utjecaj reljefa i klime na razvoj, razmještaj i gustoću hidrografske mreže.</p> <p>4.c Uspoređuje tipove voda po kemijskom sastavu (slane, slatke) i fizičkim odlikama.</p>	<p>4.a Objašnjava utjecaj Sunčevoga zračenja na vodoravno zoniranje klime i biljnoga i životinjskog svijeta na Zemlji.</p> <p>4.b Uspoređuje odlike najznačajnijih tipova tla na Zemlji.</p>	<p>4.a Uspoređuje prirodno-geografske uvjete života kao preduvjete za razvoj biogeografskih promjena na Zemlji.</p> <p>4.b Utvrđuje uzročno-posljedične veze djelovanja fizičkih, kemijskih i bioloških promjena.</p>
---	--	---

2. komponenta: Struktura i funkcionalna povezanost prirodne i geografske sredine

Ishodi učenja:

1. Tumači povezanost i međuovisnost geogenih i antropogenih obilježja Zemlje.
2. Planira i provodi aktivnosti kojima istražuje važnost geografskog prostora.
3. Objašnjava funkcionalne promjene u životnoj sredini povezujući ih s promjenama godišnjih razdoblja.
4. Analizira povezanost prirodno-geografskih procesa utvrđujući postojanje varijabilnosti živih bića na Zemlji.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
<p>1.a Objašnjava utjecaj reljefa na ljudski život i razvoj ljudskih djelatnosti.</p> <p>1.b Objašnjava utjecaj klime na način života ljudi i razvoj ljudskih djelatnosti.</p>	<p>1.a Donosi zaključke o utjecaju ljudskih aktivnosti na geosfere potkrepljujući ih primjerima.</p> <p>1.b Svrstava po redu utjecaj prirodno-geografskih obilježja na život stanovništva i razvoj ljudskih djelatnosti.</p>	<p>1.a Uspoređuje različita djelovanja ljudskih aktivnosti na geosfere.</p> <p>1.b Utvrđuje međusobnu interakciju ljudske aktivnosti i geosfera iznoseći primjere.</p>

2.a Prepoznaje određene geografske odlike promatranjem geografskog prostora.	2.a Objašnjava određene geografske odlike promatranjem geografskog prostora.	2.a Objašnjava važnost geografskog prostora promatranjem (terensko istraživanje, fotografije, karte, modeli, dijagrami, crteži).
3.a Navodi kako vremenske prilike utječu na svakodnevni život ljudi.	3.a Objašnjava Sunčevo zračenje, način zagrijavanja Zemljine površine i troposfere te zakonitost okomite promjene temperature u troposferi. 3.a Objašnjava kako se vremenske prilike mijenjaju s promjenom godišnjih doba i geografskim položajem mjesta. 3.b Razlikuje načine zagrijavanja kopna, vodenih površina i zraka tijekom godine.	3.a Zaključuje kako promjenjivost odlika klime tijekom godine utječe na život ljudi. 3.b Procjenjuje stupanj promjenjivosti odlika klime po klimatskim razredima.
4.a Razlikuje hidrosferske, atmosferske i litosferske uvjete djelovanja na život na Zemlji. 4.b Objašnjava utjecaj reljefa na prostorni razmještaj i raznolikost živoga svijeta.	4.a Argumentira utjecaj klime na prostorni razmještaj živoga svijeta. 4.b Uspoređuje odlike tipova tla koja utječu na uvjete života na nekom prostoru.	4.a Analizira uzročno-posljedičnu vezu klime, tla i voda s razmještajem živoga svijeta na Zemlji.
3. komponenta: Prikazivanje Zemljine površine Ishodi učenja: 1. Koristi se različitim načinima snalaženja i orijentacije na Zemlji, prostoru življenja. 2. Koristi se različitim instrumentima za vremensko snalaženje i snalaženje u prostoru. 3. Tumači geografske elemente i sadržaj na karti i globusu.		
OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Navodi načine orijentacije na obzoru i Zemljinoj površini. 1.b Razlikuje elemente geografske koordinatne mreže i geografske koordinate.	1.a Koristi geografsku koordinatnu mrežu za utvrđivanje geografskog položaja neke točke na geografskoj karti (kompas, GPS).	1.a Objašnjava načine orijentacije na obzoru i Zemljinoj površini (GPS, kompas, sat).

2.a Navodi različite instrumente za vremensko snalaženje i snalaženje u prostoru.	2.a Orijehtira se uz pomoć topografske karte koristeći kompas. 2.b Orijehtira se pomoću kompasa.	2.a Orijehtira se pomoću suvremenih načina orijentacije (globalni navigacijski satelitski sustav – GNSS, <i>Google maps</i>).
3.a Objašnjava elemente geografske karte.	3.a Određuje udaljenosti između određenih točaka na geografskim kartama. 3.b Koristi se kartom za pojašnjavanje određenih pojava i procesa u geografskom prostoru.	3.a Izrađuje skicu kretanja po terenu koristeći geografske elemente. 3.b Izračunava nadmorsku visinu u prostoru uz pomoć topografske karte (izohipse, ekvidistanca).

OBLAST 2: DRUŠTVENO–GEOGRAFSKI PROCESI I POJAVE

1. komponenta: Demogeografski razvoj i globalizacija

Ishodi učenja:

1. Razlikuje strukture stanovništva (biološku, rasnu, jezičnu, religijsku, nacionalnu, obrazovnu i ekonomsku)
2. Analizira kako različite strukture stanovništva utječu na razvoj zavičaja, domovine i svijeta.
3. Utvrđuje kako pojedinci, skupine, narodi i nacije utječu na globalne odnose, događaje i promjene.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Izdvaja osnovne strukture stanovništva.	1.a Razlikuje osnovne odlike pojedinih struktura stanovništva (rasnu, biološku, jezičnu...).	1.a Uspoređuje strukture stanovništva različitih geoprostora uz pomoć tematskih karata i grafičkih prikaza.
2.a Objašnjava utjecaj obrazovne strukture na razvoj nekoga geografskog prostora. 2.b Razlikuje radno aktivno od uzdržavanog stanovništva.	2.a Povezuje ekonomsku strukturu stanovništva s gospodarskim razvojem određenoga geografskog prostora.	2.a Argumentira utjecaj pojedinih struktura stanovništva na svakodnevni život.
3.a Razlikuje pozitivne od negativnih djelovanja pojedinca, naroda i nacija na događaje, promjene i globalne odnose.	3.a Izdvaja događaje na koje su pojedinci i narodi imali utjecaj. 3.b Utvrđuje uzroke i posljedice geografskih otkrića, znanstveno-tehničkih dostignuća na globalne odnose, događaje i promjene.	3.a Uspoređuje djelovanje institucija, organizacija, pojedinaca na globalne odnose, događaje i promjene.

2. komponenta: Stanovništvo i životno okruženje

Ishodi učenja:

1. Objašnjava načine života stanovništva u životnome okruženju.
2. Objašnjava prostorni razmještaj stanovništva na zemlji i utjecaj različitih faktora na prirodno i mehaničko kretanje stanovništva.
3. Analizira tipove i mjere provođenja različitih populacijskih politika.
4. Prikazuje i objašnjava važnost prometa, prometne povezanosti, ponaša se u skladu s prometnim pravilima.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Prepoznaje prirodne i društvene faktore za naseljavanje. 1.b Razlikuje životna okruženja/krajoblik ruralnih i urbanih naselja.	1.a Utvrđuje kriterije po kojima se naselja dijele na ruralna i urbana. 1.b Objašnjava razloge širenja gradova i rasta broja stanovnika u gradovima. 1.c Objašnjava utjecaj urbanizacije na razmještaj stanovništva.	1.a Izdvaja faktore koji utječu na standard stanovništva te na gospodarski i društveni razvoj. 1.b Utvrđuje utjecaj prirodno-geografskih i društveno-geografskih faktora na izgled i funkcije naselja te način i kvalitetu života u njima.
2.a Razlikuje ekumenu od anekumene. 2.b Definira prirodno i prostorno kretanje stanovništva.	2.a Svrstava po redu faktore koji određuju anekumenske prostore i one koji su najprivlačniji za naseljenost. 2.b Objašnjava povijesne i suvremene uzroke i posljedice dinamike – prirodnog i prostornog kretanja stanovništva na Zemlji.	2.a Kategorizira gustoće naseljenosti. 2.b. Koristi brojčane podatke za izračunavanje gustoće naseljenosti i prirodnog kretanja stanovništva.
4.a Objašnjava osobine različitih vrsta prometa.	4.a Objašnjava važnost prometa i prometne povezanosti za društveno-ekonomski razvoj.	4.a Procjenjuje kvalitetu življenja kroz razvijenost prometa.

3. komponenta: Političko-geografske odlike suvremenoga svijeta

Ishodi učenja:

1. Objašnjava utjecaj pojedinca, ideja i događaja na razvoj društva u prošlosti i sadašnjosti.
2. Objašnjava kako različiti politički sustavi utječu na ekonomski razvoj.
3. Objašnjava osobine različitih političkih sustava u domovini i svijetu.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Navodi važne ličnosti iz prošlosti koje su utjecale na razvoj društva (npr. geografska otkrića).	1.a Izdvaja događaje i znanstvena postignuća koji su utjecali na razvoj društva.	1.a Stavlja u vezu djelovanje istaknutih pojedinaca, ideja i događaja i njihov utjecaj na razvoj društva.
2.a Pozna je pojmove iz političkog sustava i gospodarskoga razvoja.	2.a Razlikuje djelovanje lokalne i državne vlasti na gospodarski razvoj.	2.a Prepoznaje vezu između političkoga sustava i ekonomskog razvoja.
3.a Prepoznaje pojmove lokalne vlasti i državne vlasti.	3.a Navodi nositelje vlasti na lokalnoj i državnoj razini.	3.a Prepoznaje različite političke sustave u svijetu.

OBLAST 3: GEOGRAFIJA, GOSPODARSTVO I OKOLIŠ

1. komponenta: Prirodni resursi i energijska učinkovitost

Ishodi učenja:

1. Razlikuje fizičke i kemijske promjene tvari u prirodnoj sredini.
2. Analizira obnovljive i neobnovljive izvore energije na Zemlji.
3. Objašnjava značaj energije i analizira racionalno korištenje energijskih resursa u skladu s očuvanjem prirode.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Navodi prirodne resurse. 1.b Prepoznaje važnost prirodnih resursa i sirovina.	1.a Objašnjava uzroke i posljedice fizičkih i kemijskih promjena tvari u prirodnoj sredini. 1.b Objašnjava djelovanje voda na reljef (korozija, denudacija, erozija, derazija...).	1.a Objašnjava prirodne pojave i procese i promjene njihova međudjelovanja. 1.b Razlikuje fizičke i kemijske promjene tvari u prirodnoj sredini izvodeći eksperimente.
2.a Razlikuje obnovljive i neobnovljive izvore energije.	2.a Uspoređuje ekološki najprihvatljivije obnovljive i neobnovljive izvore energije s aspekta njihovog utjecaja na okoliš.	2.a Izdvaja prednosti i nedostatke obnovljivih i neobnovljivih izvora energije.
3.a Razlikuje izvore i načine korištenja energije. 3.b Izdvaja načine racionalnoga korištenja energenata.	3.a Objašnjava važnost održive uporabe prirodnih resursa kao preduvjeta za održivi razvoj prostora i podizanje kvalitete življenja u njemu.	3.a Analizira načine korištenja proizvedene energije (prijevoz, stambena i industrijska uporaba, izvoz i sl.).

		3.b Razvrstava načine upravljanja prirodnim resursima.
--	--	--

2. komponenta: Geografsko-informacijske tehnologije

Ishodi učenja:

1. Analizira različite izvore informacija pri rješavanju problema.
2. Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije u različitim oblicima terenske nastave.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Prepoznaje različite izvore informacija (fotografije, film, grafičke i tablične prikaze).	1.a Koristi različite informacije kao alate za razumijevanje geografskoga prostora.	1.a Objašnjava značaj različitih vrsta informacija u geografiji. 1.b Sažima različite vrste informacija pri rješavanju problema.
2.a Prepoznaje osnovne IKT alate koji se koriste u terenskoj nastavi.	2.a Prepoznaje važnost upotrebe IKT-a u izvođenju terenske nastave.	2.a Koristi osnovne IKT alate u terenskoj nastavi (<i>Google maps</i> , GPS).

3. komponenta: Održivi razvoj

Ishodi učenja:

1. Uočava važnost očuvanja prirodnih bogatstava i kulturne baštine.
2. Analizira ekonomski razvoj društva povezujući ga s aktivnostima zaštite životne sredine.
3. Dovodi u vezu tehnološki napredak i brojnost populacije s preobrazbom prirodne sredine.
4. Predlaže mjere unaprjeđenja zaštite životne sredine.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Definira pojmove prirodne i kulturne baštine.	1.a Razlikuje prirodnu od kulturne baštine i važnost njihovog očuvanja.	1.a Svrstava po redu razine zaštite prirodne i kulturne baštine.
2.a Prepoznaje utjecaj ekonomskoga razvoja na zaštitu životne sredine.	2.a Objašnjava utjecaj stupnja ekonomskog razvoja na zaštitu okoliša.	2.a Argumentira utjecaj stupnja ekonomskog razvoja na zaštitu okoliša.
3.a Prepoznaje utjecaj tehnološkog napretka na promjene u prirodnoj sredini.	3.a Objašnjava kako tehnološki napredak i promjena broja stanovnika utječu na promjene u prirodnoj i geografskoj sredini.	3.a Otkriva pozitivne i negativne učinke tehnološkog napretka na promjenu prirodne i geografske sredine.
4.a Objašnjava mjere i akcije koje se poduzimaju kako bi se zaštitio okoliš.	4.a Stavlja u vezu određene mjere zaštite i njihov učinak na okoliš. 4.b Objašnjava različite načine gospodarenja otpadom te utjecaj na okoliš.	4.a Predlaže različite mjere za unaprjeđenje zaštite okoliša.

OBLAST 4: REGIONALNA GEOGRAFIJA

3. komponenta: Geografija BiH

Ishodi učenja:

1. Analizira povijesni i teritorijalni razvoj države BiH.
2. Razlikuje prirodno-geografska i društveno-geografska obilježja BiH.
3. Analizira veze između Bosne i Hercegovine i međunarodnih integracija.
4. Objašnjava prirodno-geografska i društveno-geografska obilježja susjednih zemalja.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
<p>1.a Označava granice Bosne i Hercegovine na slijepoj karti.</p> <p>2.a Razlikuje osnovne tipove reljefa Bosne i Hercegovine.</p> <p>2.b Navodi osnovne odlike klima i biljnih i životinjskih zajednica u Bosni i Hercegovini.</p> <p>2.c Razvrstava tipove voda Bosne i Hercegovine.</p> <p>2.d Opisuje opće odlike stanovništva Bosne i Hercegovine.</p> <p>2.e Razlikuje gradska i seoska naselja BiH.</p> <p>2.f Navodi gospodarske djelatnosti Bosne i Hercegovine.</p>	<p>1.a Opisuje granice koristeći toponime.</p> <p>2.a Pokazuje prostorni razmještaj najznačajnijih reljefnih oblika.</p> <p>2.b Povezuje biljne i životinjske zajednice s odgovarajućim tipovima klima.</p> <p>2.c Svrstava najznačajnije rijeke u morske slijeve.</p> <p>2.d Nabraja prirodno-geografske i društveno-geografske uvjete za razmještaj i gustoću naseljenosti.</p> <p>2.e Objašnjava geografski položaj, kulturni i javni život najvećih urbanih centara domovine.</p> <p>2.f Prepoznaje ulogu pojedinih gospodarskih djelatnosti u društvenome razvoju BiH.</p>	<p>1.a Istražuje povijesno-teritorijalni razvoj BiH.</p> <p>2.a Objašnjava utjecaj tipova reljefa na način života i razvoj određenih ljudskih djelatnosti.</p> <p>2.a Objašnjava utjecaj pojedinih tipova klima na ljudske aktivnosti i razvoj poljoprivrede.</p> <p>2.c Opisuje osnovne odlike riječnih tokova.</p> <p>2.d Objašnjava strukture stanovništva BiH.</p> <p>2.e Uspoređuje društvene prilike u gradskim i seoskim naseljima u Bosni i Hercegovini.</p> <p>2.f Analizira oblike prometa i tipove turizma u Bosni i Hercegovini.</p>
<p>4.a Imenuje susjedne države s kojima Bosna i Hercegovina graniči.</p> <p>4.b Prepoznaje prirodno-geografske odlike susjednih zemalja.</p> <p>4.c Izdvaja strukture stanovništva i razvijenost gospodarskih grana susjednih zemalja.</p>	<p>4.a Objašnjava granice sa susjednim državama uz pomoć karte.</p> <p>4.b Razlikuje tipove granica Bosne i Hercegovine sa susjednim državama.</p> <p>4.c Opisuje prirodno-geografske odlike služeći se kartom.</p> <p>4.c Uspoređuje strukture stanovništva i razvijenost gospodarskih grana susjednih zemalja.</p>	<p>4.a Povezuje prirodno-geografske odlike susjednih zemalja sa sličnima u BiH.</p> <p>4.b Povezuje strukture stanovništva i razvijenost gospodarskih grana susjednih zemalja i BiH.</p>

STANDARDI UČENIČKIH POSTIGNUĆA ZA GEOGRAFIJU
KRAJ DEVETOGODIŠNJEGA ODGOJA I OBRAZOVANJA

OBLAST 1: ZEMLJA U SVEMIRU KAO PROSTOR ŽIVLJENJA

1. komponenta: Prirodni procesi i pojave

Ishodi učenja:

1. Analizira prirodne procese i pojave i njihovo međudjelovanje koristeći se geografskim nazivljem.
2. Objašnjava prirodne pojave pomoću eksperimenata.
3. Snalazi se u prostoru i vremenu koristeći kartografska pomagala i suvremena sredstva za orijentaciju.
4. Objašnjava povezanost fizičkih, kemijskih i bioloških promjena u geografskoj sredini.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
<p>1.a Razlikuje elemente reljefa na nekom geografskom prostoru.</p> <p>1.b Objašnjava prirodne pojave i procese na određenome prostoru.</p> <p>1.c Uspoređuje prirodno-geografske odlike (reljef, klima, hidrografija) u izabranim geografskim prostorima (mjesto/regije).</p>	<p>1.a Uspoređuje geografske procese i pojave na temelju svojstvenih odlika.</p> <p>1.b Izdvaja različite tipove reljefa po vremenu i načinu postanka, morfologiji i nadmorskoj visini.</p> <p>1.c Svrstava po redu utjecaje klimatskih faktora na obilježja klime u izabranim geografskim prostorima (mjesto/regije).</p> <p>1.d Uspoređuje riječne slijevove, riječne sustave, riječne režime i potencijal voda.</p>	<p>1.a Objašnjava geografske zakonitosti prirodnih procesa i pojava i njihov nastanak.</p> <p>1.b Tumači uzročno-posljedične veze pojava i procesa u atmosferi.</p> <p>1.c Povezuje vremensku i prostornu dimenziju u objašnjenju atmosferskih pojava i procesa koja su vezana za neko mjesto/regiju.</p> <p>1.d Otkriva utjecaj prirodno-geografskih faktora na formiranje hidrografije na određenome prostoru.</p>
<p>2.a Razlikuje osnovne metode (načine) geografskih istraživanja pri objašnjavanju prirodnih pojava i procesa.</p>	<p>2.a Koristi geografske podatke (tekstovi, fotografije, modeli, animacije, simulacije, brojke, grafikoni, tablice, dijagrami i karte) kao alat pri objašnjavanju prirodnih pojava procesa na geografskom prostoru.</p>	<p>2.a Kombinira različite metode geografskih istraživanja pri objašnjavanju prirodnih pojava i procesa na nekom geografskom prostoru.</p>
<p><i>* Cijeli se ishod nalazi u Oblasti 1/komponenta 3.</i></p>		
<p>4.a Objašnjava utjecaj reljefa, klime i hidrografije na razvoj živoga svijeta u geografskom prostoru.</p>	<p>4.a Povezuje odlike tipova tla na Zemlji s raznolikošću živoga svijeta u biogeografskim oblastima na Zemlji.</p>	<p>4.a Objašnjava kako promjene osobina tla, klime ili vodnog režima utječu na živi svijet u izabranim geografskim regijama.</p>

2. komponenta: Struktura i funkcionalna povezanost prirodne i geografske sredine

Ishodi učenja:

1. Tumači povezanost i međuovisnost geogenih i antropogenih obilježja Zemlje.
2. Planira i provodi aktivnosti kojima istražuje važnost geografskog prostora.
3. Objašnjava funkcionalne promjene u životnoj sredini povezujući ih s promjenama godišnjih razdoblja.
4. Analizira povezanost prirodno- geografskih procesa utvrđujući postojanje varijabilnosti živih bića na Zemlji.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Navodi primjere interakcije prirode i čovjeka u geografskom prostoru (mjesto/regija).	1.a Procjenjuje ulogu prirodnih pojava i procesa u oblikovanju geografskog prostora. 1.b Analizira učinke koje ljudske aktivnosti, poput prometa, industrije, urbanizacije, imaju na geografski prostor (na prirodne pojave i procese).	1.a Procjenjuje različite prirodno-geografske odlike geografskog prostora (reljef, klima, voda) i njihov utjecaj na ljudski život i ljudske djelatnosti. 1.b Prognozira moguće posljedice promjene klime na izgled i život na nekom prostoru.
2.a Koristi različite vrste geografskih informacija (terensko istraživanje, fotografija, tekst, karta, statistički podaci, film, dijagram) pri objašnjavanju geografskog prostora.	2.a Uspoređuje različite geografske prostore koristeći fotografije, karte, modele, dijagrame, crteže, terensko istraživanje.	2.a Objašnjava međusobnu povezanost geografskih prostora koristeći se fotografijama, kartama, modelima, dijagramima, crtežima, planirajući terensko istraživanje.
3.a Navodi kako se vremenske prilike mijenjaju s godišnjim dobima i geografskim položajem mjesta na primjerima.	3.a Uspoređuje promjene vremenskih prilika s promjenama godišnjih doba i geografskog položaja.	3.a Procjenjuje kako se vremenske prilike mijenjaju s godišnjim dobima i geografskim položajem mjesta na konkretnim primjerima.
4.a Ilustrira kako promjenjivost odlika geosfera utječe na raznolikost živih bića na Zemlji.	4.a Svrstava po redu utjecaj prirodno-geografskih procesa na raznolikost živih bića na Zemlji.	4.a Analizira kako promjenjivost prirodno-geografskih procesa utječe na raznolikost živih bića na Zemlji.

3. Komponenta: Prikazivanje Zemljine površine

Ishodi učenja:

1. Koristi se različitim načinima snalaženja i orijentacije na Zemlji, prostoru življenja.
2. Koristi se različitim instrumentima za vremensko snalaženje i snalaženje u prostoru.
3. Tumači geografske elemente i sadržaj na karti i globusu.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Koristi topografsku kartu prilikom orijentiranja u prostoru.	1.a Koristi GPS, kompas, azimut prilikom orijentiranja na nekom prostoru.	1.a Koristi GPS, kompas, azimut prilikom orijentiranja na nekom prostoru procjenjujući njihove prednosti i nedostatke.
2.a Razlikuje lokalno od zonskog vremena koristeći se kartama.	2.a Koristi geografska pomagala/instrumenti (karte, kompas...) za orijentaciju i dobivanje geografskih podataka o prostoru.	2.a Izračunava razlike zonskog vremena između mjesta smještenih u različitim vremenskim zonama koristeći se različitim pomagalima/instrumentima.
3.a Prepoznaje odlike topografske i tematske karte. 3.b Prepoznaje geografske objekte na topografskim kartama prilikom orijentiranja. 3.c Koristi kartografske podatke kao alat za razumijevanje prostora.	3.a Koristi različite tehnike za predstavljanje geografskih elemenata određenog prostora (crtanje panoramske slike, tematske karte, preslikavanje, mjerenje, multimedija).	3.a Analizira kartografske podatke s ciljem razumijevanja određenog geografskog prostora.

OBLAST 2: DRUŠTVENO-GEOGRAFSKI PROCESI I POJAVE

1. komponenta: Demogeografski razvoj i globalizacija

Ishodi učenja:

1. Razlikuje strukture stanovništva (biološku, rasnu, jezičnu, religijsku, nacionalnu, obrazovnu i ekonomsku).
2. Analizira kako različite strukture stanovništva utječu na razvoj zavičaja, domovine i svijeta.
3. Utvrđuje kako pojedinci, skupine, narodi i nacije utječu na globalne odnose, događaje i promjene.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Objašnjava strukture stanovništva uz pomoć tematskih karata i grafičkih prikaza.	1.a Objašnjava utjecaj prirodno-geografskih i društveno-geografskih faktora na strukturu stanovništva nekog geografskog prostora. 1.b Izdvaja najveće svjetske religije, jezične i vjerske skupine te određuje njihov prostorni razmještaj.	1.a Istražuje utjecaj promjena određenih struktura stanovništva na kvalitetu života stanovništva.
2.a Povezuje demografsku sliku stanovništva s gospodarskim razvojem određenog geografskog prostora.	2.a Svrstava po redu strukture stanovništva po utjecaju na gospodarski razvoj nekog geografskog prostora (države).	2.a Razlikuje stupanj gospodarskoga razvoja nekog geografskog prostora (države) kroz ekonomsku strukturu stanovništva.
3.a Objašnjava pojam globalizacije. 3.b Izdvaja kulturno-civilizacijske krugove i njihov utjecaj na globalne odnose, događaje i promjene.	3.a Objašnjava utjecaj država, političkih, vojnih i ekonomskih saveza na globalne odnose u svijetu. 3.b Utvrđuje važnost djelovanja (UN-a, UNICEF-a i ostalih organizacija) koje djeluju na globalnoj razini.	3.a Objašnjava važnost obrazovanja i znanstveno-tehnološkog razvoja u očuvanju kulturnog identiteta i napretka na globalnoj razini.

2. komponenta: Stanovništvo i životno okruženje

Ishodi učenja:

1. Objašnjava načine života stanovništva u životnome okruženju.
2. Objašnjava prostorni razmještaj stanovništva na zemlji i utjecaj različitih faktora na prirodno i mehaničko kretanje stanovništva.
3. Analizira tipove i mjere provođenja različitih populacijskih politika.
4. Prikazuje i objašnjava važnost prometa, prometne povezanosti, ponaša se u skladu s prometnim pravilima.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Objašnjava prirodno-geografske i društveno-geografske faktore koji su utjecali na izgled i funkcije naselja. 1.b Objašnjava kulturu, običaje, način i kvalitetu življenja stanovništva.	1.a Izdvaja faktore koji izravno utječu na preoblikovanje životnoga okruženja. 1.b Analizira utjecaj urbanizacije na promjene u životnome okruženju.	1.a Analizira promjene načina života u svijetu i Bosni i Hercegovini kroz povijest. 1.b Istražuje faktore koji mijenjaju životni standard stanovništva. 1.c Predlaže mjere koje dovode do poboljšanja načina života. 1.d Procjenjuje prostornu strukturu naselja, način i kvalitetu života u njima.
2.a Objašnjava prostorni razmještaj stanovništva. 2.b Izdvaja faktore koji utječu na promjene prirodnoga i mehaničkog kretanja.	2.a Svrstava po redu faktore koji određuju gustoću naseljenosti. 2.b Objašnjava uzročno-posljedičnu vezu gustoće naseljenosti, dinamike kretanja stanovništva i gospodarskoga razvoja.	2.a Procjenjuje utjecaj gospodarskoga razvoja na dinamiku kretanja stanovništva. 2.b Analizira faktore koji utječu na prirodno i mehaničko kretanje stanovništva.
3.a Objašnjava pojam populacijske politike.	3.a Objašnjava utjecaj populacijske politike na gospodarski razvoj.	3.a Uspoređuje učinke populacijskih politika između država na danim primjerima.
4.a Objašnjava utjecaj prometa na razvoj gospodarstva. 4.b Prepoznaje važnost prometa u suvremenim tijekovima transporta, razvoja gospodarstva i geografskog prostora.	4.a Analizira utjecaj prometa na razvoj gospodarskih grana. 4.b Utvrđuje kako faktori prometa utječu na razvoj gospodarstva i sektora djelatnosti, kao i na cjelokupni društveni razvoj.	4.a Analizira stanje prometne povezanosti i njezin utjecaj na sveukupni razvoj. 4.b Predlaže mjere poboljšanja prometne povezanosti koje bi pozitivno utjecale na gospodarski razvoj i društveni razvoj.

3. komponenta: Političko-geografske odlike suvremenoga svijeta

Ishodi učenja:

1. Objašnjava utjecaj pojedinca, ideja i događaja na razvoj društva u prošlosti i sadašnjosti.
2. Objašnjava kako različiti politički sustavi utječu na ekonomski razvoj.
3. Objašnjava osobine različitih političkih sustava u domovini i svijetu.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Uspoređuje događaje (osobe, ideje) iz prošlosti koji su utjecali na razvoj društva.	1.a Objašnjava kako su ličnosti iz prošlosti imale izravan utjecaj na društveni razvoj.	1.a Analizira stanja u društvu i promjene koje su nastale u svijetu djelovanjem pojedinaca, događaja i ideja.
2.a Prepoznaje utjecaj političkih sustava na ekonomski razvoj.	2.a Objašnjava vezu između političkih sustava i razvoja ekonomije.	2.a Uspoređuje različite političke sustave i njihov utjecaj na gospodarski razvoj i kvalitetu života.
3.a Navodi različite političke sustave.	3.a Objašnjava prednosti i nedostatke određenih političkih sustava.	3.a Uspoređuje političke sustave i kvalitetu života stanovništva. 3.b Predlaže mjere poboljšanja različitih razina vlasti za kvalitetniji gospodarski razvoj.

OBLAST 3: GEOGRAFIJA, GOSPODARSTVO I OKOLIŠ

1. komponenta: Prirodni resursi i energijska učinkovitost

Ishodi učenja:

1. Razlikuje fizičke i kemijske promjene tvari u prirodnoj sredini.
2. Analizira obnovljive i neobnovljive izvore energije na Zemlji.
3. Objašnjava značaj energije i analizira racionalno korištenje energijskih resursa u skladu s očuvanjem prirode.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Razlikuje promjene koje nastaju djelovanjem fizičkih i kemijskih procesa u prirodnoj sredini.	1.a Utvrđuje uzroke nastanka fizičkih i kemijskih promjena u prirodnoj sredini.	1.a Istražuje uzroke i posljedice fizičkih i kemijskih procesa u prirodnoj sredini.
2.a Utvrđuje prostornu rasprostranjenost obnovljivih i neobnovljivih izvora energije.	2.a Istražuje o rasprostranjenosti obnovljivih i neobnovljivih izvora energije predstavljajući ih kartografski.	2.a Uspoređuje prednosti i nedostatke obnovljivih i neobnovljivih izvora energije. 2.b Objašnjava korisne i štetne učinke obnovljivih i neobnovljivih izvora energije na okoliš na Zemlji.

	2.b Utvrđuje stupanj korištenja obnovljivih i ekološki opravdanih izvora energije.	
3.a Objašnjava načine upravljanja, očuvanja i održivog korištenja prirodnih resursa.	3.a Uspoređuje načine upravljanja, očuvanja i održivoga korištenja prirodnih resursa. 3.b Uspoređuje energijske potencijale kroz njihovu dostupnost.	3.a Objašnjava utjecaj strategija o racionalnoj i održivoj proizvodnji i korištenju energijskih resursa na održivi razvoj. 3.b Analizira načine upravljanja, očuvanja i racionalnoga korištenja prirodnih resursa.

2. komponenta: Geografsko-informacijske tehnologije

Ishodi učenja:

1. Analizira različite izvore informacija pri rješavanju problema.
2. Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije u različitim oblicima terenske nastave.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Prepoznaje različite izvore informacija pri objašnjava- vanju određenih tema.	1.a Razlikuje pouzdane od nepouzdanih informacija pri rješavanju problema.	1.a Kritički se odnosi prema različitim izvorima informacija u istraživanju različitih geografskih tema (na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini).
2.a Razlikuje IKT alate koji se koriste u terenskoj nastavi.	2.a Objašnjava važnost korištenja IKT-a (GIS-a) pri izvođenju terenske nastave.	2.a Koristi IKT u izvođenju različitih oblika terenske nastave.

3. komponenta: Održivi razvoj

Ishodi učenja:

1. Uočava važnost očuvanja prirodnih bogatstava i kulturne baštine.
2. Analizira ekonomski razvoj društva povezujući ga s aktivnostima zaštite životne sredine.
3. Dovodi u vezu tehnološki napredak i brojnost populacije s promjenom prirodne sredine.
4. Predlaže mjere unaprjeđenja zaštite životne sredine.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Utvrđuje važnost očuvanja prirodnih bogatstava i kulturne baštine.	1.a Objašnjava važnost očuvanja prirodne i kulturne baštine BiH.	1.a Analizira kriterije za zaštitu i očuvanje prirodne i kulturne baštine. 1.b Predlaže mjere zaštite i promocije baštine kao resursa za gospodarski razvoj.

2.a Objašnjava kako stupanj ekonomskoga razvoja utječe na aktivnosti održivoga upravljanja, očuvanja i zaštite životne sredine.	2.a Uspoređuje ekonomsku razvijenost država i aktivnosti koje provode na upravljanju, očuvanju i zaštiti životne sredine.	2.a Procjenjuje važnost očuvanja životne sredine kao preduvjeta za ekonomski razvoj.
3.a Opisuje promjene prirodne sredine kao posljedice tehnološkog napretka i velike gustoće naseljenosti (napučenosti) nekog prostora.	3.a Uspoređuje promjene u prirodnoj sredini kao posljedice tehnološkog napretka i velike gustoće naseljenosti (napučenosti) nekog prostora.	3.a Procjenjuje promjene u prirodnoj sredini kao posljedice tehnološkog napretka i velike gustoće naseljenosti (napučenosti) nekog prostora.
4.a Navodi strategije upravljanja, očuvanja i održivoga korištenja prirodnih resursa. 4.a Objašnjava različite načine upravljanja otpadom te utjecaj na okoliš u pojedinim državama.	4.a Predlaže akcije kako bi se zaštitio, sredio i unaprijedio okoliš. 4.b Uspoređuje različite načine upravljanja otpadom te utjecaj na okoliš u pojedinim državama.	4.a Provodi aktivnosti na sređivanju, zaštiti i unaprjeđenju okoliša.

OBLAST 4: REGIONALNA GEOGRAFIJA

1. komponenta: Europski kontinent

Ishodi učenja:

1. Analizira geografski položaj i granice Europe i uspoređuje njezinu veličinu s drugim kontinentima.
2. Objašnjava prirodno-geografske i društveno-geografske odlike Europe.
3. Analizira povezanost geografskih regija Europe.
4. Objašnjava ulogu Europske unije u procesu ujedinjenja Europe.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Određuje granice Europe na karti. 1.b Uspoređuje veličinu Europe s drugim kontinentima na karti.	1.a Analizira geografski položaj Europe s prirodnog i društvenog aspekta.	1.a Istražuje suvremenu povezanost Europe s nekadašnjim kolonijama europskih država.
2.a Objašnjava geološku građu i morfogenezu reljefa Europe. 2.b Razvrstava riječne slijevove, sustave, režime te potencijal voda Europe. 2.c Analizira demogeografske odlike Europe. 2.d Prepoznaje utjecaj kulturno-civilizacijskih krugova na izgled i prostorni razmještaj naselja Europe.	2.a Uspoređuje reljefne cjeline država Europe. 2.b Objašnjava utjecaj klimatskih faktora na razmještaj tipova klima, biljnog i životinjskog svijeta i tla Europe te njihov utjecaj na razvoj poljoprivrede i turizma. 2.c Uspoređuje hidrografiju država Europe.	2.a Istražuje utjecaj reljefa na gospodarski razvoj. 2.b Ispituje utjecaj klime na razmještaj stanovništva i razvoj gospodarskih djelatnosti. 2.c Procjenjuje značaj voda država Europe. 2.d Istražuje aktualne demogeografske probleme u državama Europe.

2.e Objašnjava stupanj razvijenosti gospodarstva kroz sektore djelatnosti.	2.d Uspoređuje demogeografske odlike i pokazatelje kvalitete života (životni vijek, stope smrtnosti djece i majki, stope pismenosti, kvaliteta prehrane, BDP po glavi stanovnika i dr.) država. 2.e Uspoređuje naselja u državama Europe po izgledu, funkcijama, načinu života u njima.	2.e Istražuje probleme naselja Europe i kvalitetu života u njima. 2.f Uspoređuje gospodarski razvoj država Europe i faktore koji utječu na iste. 2.g Analizira gospodarske tijekove i razvoj gospodarskih grana u Europi.
3.a Navodi kriterije za regionalizaciju europskoga kontinenta. 3.b Definira elemente koji određuju geografsku regiju.	3.a Objašnjava prostorni obuhvat i geografski položaj i značaj regija Europe. 3.b Izdvaja regionalne identitete.	3.a Utvrđuje razlike između geografskih regija kroz tipične krajolike.
4.a Opisuje nastanak i razvoj EU. 4.b Utvrđuje vremenski slijed pristupa članica Europske unije i njihov značaj.	4.a Analizira razloge i uzroke nastanka EU. 4.b Objašnjava politiku, aktivnosti i kriterije za ulazak u EU. 4.c Razlikuje ostale europske integracije i organizacije (EFTA, CEFTA) te njihovu važnost i područje djelovanja.	4.a Istražuje ulogu Europske unije u procesu integracije Europe. 4.b Objašnjava ulogu Europske unije u ekonomskom razvoju Europe. 4.c Istražuje razloge i uvjete širenja EU.

2. komponenta: Izvaneuropski kontinenti

Ishodi učenja:

1. Objašnjava geografski položaj, veličinu i granice izvaneuropskih kontinenata.
2. Analizira fizičko-geografske osobine izvaneuropskih kontinenata.
3. Uočava sličnosti i razlike u društveno-ekonomskom razvoju izvaneuropskih kontinenata.
4. Objašnjava posljedice kolonijalne ovisnosti pojedinih izvaneuropskih kontinenata.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Definira granice izvaneuropskih kontinenata i njihovih geografskih regija na karti. 1.b Navodi veličine izvaneuropskih kontinenata praveći njihovu usporedbu na karti.	1.a Izdvaja što definira geografski položaj izvaneuropskih kontinenata.	1.a Analizira geografski položaj izvaneuropskih kontinenata s prirodnog i društvenog aspekta.

<p>2.a. Objašnjava geološku građu i morfogenezu reljefa izvaneuropskih kontinenata.</p> <p>2.b Objašnjava utjecaj klimatskih faktora na razmještaj tipova klima, biljnog i životinjskog svijeta i tla izvaneuropskih kontinenata te njihov utjecaj na razvoj poljoprivrede i turizma.</p> <p>2.c Razvrstava riječne slijeve, sustave, režime te potencijal voda izvaneuropskih kontinenata.</p>	<p>2.a Uspoređuje reljefne cjeline kao faktore demografskog i gospodarskoga razvoja.</p> <p>2.b Utvrđuje uzročno-posljedične veze klimatskih faktora, razmještaja tipova klima, biljnog i životinjskog svijeta i tla izvaneuropskih kontinenata.</p> <p>2.c Analizira hidrografske odlike izvaneuropskih kontinenata.</p>	<p>2.a. Ispituje međuovisnost određenih fizičko-geografskih procesa i pojava na izvaneuropskim kontinentima.</p> <p>2.b Ispituje utjecaj klime na razmještaj stanovništva i razvoj gospodarskih djelatnosti.</p> <p>2.c Procjenjuje značaj voda država izvaneuropskih kontinenata.</p>
<p>3.a. Objašnjava demogeografske odlike izvaneuropskih kontinenata.</p> <p>3.b Prepoznaje utjecaj kulturno-civilizacijskih krugova na izgled i prostorni razmještaj naselja izvaneuropskih kontinenata.</p> <p>3.c Navodi faktore koji utječu na ekonomski razvoj izvaneuropskih kontinenata.</p>	<p>3.a Uspoređuje demogeografske odlike i pokazatelje kvalitete života na izvaneuropskim kontinentima.</p> <p>3.b Uspoređuje naselja u državama izvaneuropskih kontinenata po izgledu, funkcijama, načinu života u njima.</p> <p>3.c Objašnjava uzroke i posljedice različitog stupnja društveno-ekonomskog razvoja razvijenih zemalja i zemalja u razvoju.</p>	<p>3.a Istražuje aktualne demogeografske probleme u državama izvan Europe.</p> <p>3.b Kritički prosuđuje utjecaj promjena gospodarskih tijekova na razvoj gospodarskih djelatnosti.</p> <p>3.c Analizira uzroke i posljedice različitog stupnja društveno-ekonomskog razvoja razvijenih zemalja i zemalja u razvoju.</p>
<p>4.a Pokazuje na karti putove kolonizacije i posljedice istih.</p> <p>4.b Objašnjava kolonijalna osvajanja i njihov razvoj kroz prošlost do danas.</p>	<p>4.a Istražuje kolonijalna osvajanja, veze kolonija i kolonizatora te njihov utjecaj na današnji razvoj tih zemalja.</p>	<p>4.a Objašnjava suvremenu povezanost nekadašnjih kolonija i kolonizatora (političke, ekonomske, kulturne i drugih oblika suradnje).</p> <p>4.b Analizira promjene granica izvaneuropskih kontinenata kroz povijest.</p>

3. komponenta: Geografija BiH

Ishodi učenja:

1. Analizira povijesni i teritorijalni razvoj države BiH.
2. Razlikuje prirodno-geografska i društveno-geografska obilježja BiH.
3. Analizira veze između Bosne i Hercegovine i međunarodnih integracija.
4. Objašnjava prirodno-geografska i društveno-geografska obilježja susjednih zemalja.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Opisuje povijesno-teritorijalni razvoj BiH.	1.a Uspoređuje povijesne granice Bosne i Hercegovine s njezinim današnjim granicama.	1.a Objašnjava utjecaj povijesnih događaja na teritorijalni razvoj BiH.
2.a Objašnjava način postanka reljefa Bosne i Hercegovine kroz geološku prošlost. 2.b Razlikuje klimatske elemente, odlike klima Bosne i Hercegovine i njihov prostorni obuhvat. 2.c Razvrstava hidronime po načinu postanka, fizičkim i kemijskim osobinama te njihovom razmještaju. 2.d Navodi osnovne odlike tla i biogeografskih oblasti Bosne i Hercegovine. 2.e Objašnjava demogeografske odlike u Bosni i Hercegovini. 2.f Klasificira naselja Bosne i Hercegovine. 2.g Objašnjava gospodarski razvoj Bosne i Hercegovine.	2.a Izdvaja reljefne oblike po starosti, načinu postanka, morfologiji i nadmorskoj visini. 2.b Svrstava po redu utjecaj klimatskih faktora na razmještaj tipova klima u Bosni i Hercegovini. 2.c Uspoređuje riječne slijevove i riječne sustave s aspekta uloge i značaja za geografski prostor kroz koji protječe. 2.d Utvrđuje prostorni razmještaj tla i biogeografskih oblasti Bosne i Hercegovine. 2.e Objašnjava uzroke i posljedice prirodnoga i prostornog kretanja stanovništva Bosne i Hercegovine. 2.f Izdvaja makroregionalne i regionalne centre u Bosni i Hercegovini. 2.g Utvrđuje stupanj razvijenosti gospodarskih djelatnosti u Bosni i Hercegovini.	2.a Uspoređuje geomorfološke regije kroz prostorni obuhvat i tipove reljefa. 2.b Prepoznaje prostore u kojima su klimatski faktori i elementi rizični za urbanizaciju i razvoj industrije. 2.c Procjenjuje značaj voda Bosne i Hercegovine. 2.d Istražuje značaj tla i biljnog i životinjskog svijeta za razvoj gospodarstva. 2.e Analizira strukture stanovništva i demografske probleme Bosne i Hercegovine. 2.f Istražuje infrastrukturne probleme naselja Bosne i Hercegovine. 2.g Uspoređuje gospodarski razvoj u Bosni i Hercegovini s državama u regiji i državama EU.
3.a Objašnjava proces nastanka EU. 3.b Navodi pristupne uvjete zemalja koje žele ući u zajednicu EU.	3.a Istražuje proces razvoja Europske unije i načine širenja zajednice.	3.a Raspravlja o trenutnom statusu Bosne i Hercegovine u pregovorima s Europskom unijom i drugim integracijama.

	3.b Analizira trenutni status Bosne i Hercegovine u pregovorima s Europskom unijom i drugim integracijama.	
4.a Navodi prirodno-geografska obilježja susjednih zemalja. 4.b Navodi društveno-geografska obilježja susjednih zemalja.	4.a Definiira utjecaj prirodnih i društvenih faktora na razvoj stanovništva i naselja. 4.b Otkriva utjecaj prirodnih i društvenih faktora na razvoj i razmještaj gospodarstva i gospodarskih djelatnosti.	4.a Stavlja u suodnos prirodno-geografske i društveno-geografske procese i pojave susjednih zemalja. 4.b Procjenjuje utjecaj prirodnih i društvenih faktora na razvoj i razmještaj gospodarstva i gospodarskih djelatnosti.

STANDARDI UČENIČKIH POSTIGNUĆA ZA GEOGRAFIJU
KRAJ SREDNJOŠKOLSKOGA ODGOJA I OBRAZOVANJA

OBLAST 1: ZEMLJA U SVEMIRU KAO PROSTOR ŽIVLJENJA

1. komponenta: Prirodni procesi i pojave

Ishodi učenja:

1. Analizira prirodne procese i pojave i njihovo međudjelovanje koristeći se geografskim nazivljem.
2. Objašnjava prirodne pojave pomoću eksperimenata.
3. Snalazi se u prostoru i vremenu koristeći kartografska pomagala i suvremena sredstva za orijentaciju.
4. Objašnjava povezanost fizičkih, kemijskih i bioloških promjena u geografskoj sredini.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
<p>1.a Razlikuje endogene procese i oblike na Zemlji.</p> <p>1.b Objašnjava teoriju globalne tektonike ploča i njihovih granica.</p> <p>1.c Razvrstava stijene prema nastanku.</p> <p>1.d Objašnjava atmosferske pojave i procese i stanje atmosfere.</p>	<p>1.a Povezuje Zemljino kretanje s prirodnim pojavama i procesima na Zemlji.</p> <p>1.b Uspoređuje endogene pokrete i strukture elemenata litosfere (bora, rasjeda i navlaka, tektonskih rovova i stršenjaka).</p> <p>1.c Dovodi u vezu određena svojstva stijena i njihovu primjenu u različitim granama gospodarstva.</p> <p>1.d Analizira klimatsku regionalizaciju na Zemlji.</p>	<p>1.a Preispituje suvremena saznanja o svemiru i njegovom utjecaju na život na Zemlji.</p> <p>1.b Utvrđuje važnost oblika reljefa u Bosni i Hercegovini i svijetu na razvoj različitih grana gospodarstva.</p> <p>1.c Ispituje utjecaj klimatskih faktora i elemenata na određenome prostoru.</p> <p>1.d Izrađuje karte značajnih nalazišta prirodnih resursa naše zemlje.</p>
<p>2.a Pokazuje proces nastanka prirodnih pojava i procesa.</p> <p>2.b Izrađuje klimadijagrame, tablice, grafikone na osnovi prikupljenih podataka.</p>	<p>2.a Dovodi u vezu uzajamno djelovanje prirodnih pojava.</p> <p>2.b Ispituje uzajamno djelovanje prirodnih procesa i pojava uz pomoć klima dijagrama, grafikona...</p>	<p>2.a Predviđa moguće posljedice djelovanja prirodnih procesa i pojava na određeni geografski prostor.</p> <p>2.b Izvodi zaključke na temelju pokusa (evaporacija, transpiracija, produkcija nanosa, vodni kapacitet, kemijski pokus) o promjenama koje nastaju uslijed djelovanja prirodnih procesa i pojava.</p>
<p>* Cijeli se ishod nalazi u Oblasti 1/komponenta 3.</p>		

<p>4. a Objašnjava osnovna obilježja geoloških razdoblja i nastanak fosila.</p> <p>4.b Razlikuje egzogene (vanjske) procese i oblike.</p> <p>4.c Razlikuje strukturu i sastav atmosfere opisujući staklenički učinak.</p>	<p>4.a Pojašnjava djelovanje fizičkih, kemijskih i bioloških procesa na razvoj reljefa i živog svijeta kroz geološka razdoblja.</p> <p>4.b Analizira egzogene procese (eroziju, padinske, fluvijalne, morske, krške, glacijalne i pustinske procese i oblike) prepoznajući njihovu rasprostranjenost na Zemlji.</p>	<p>4.a Tumači geološke i klimatske promjene u različitim geološkim razdobljima.</p> <p>4.b Istražuje pojam antropocena, donoseći zaključke.</p> <p>4.c Predviđa posljedice ljudskoga djelovanja na reljef, klimu i biosferu na Zemlji.</p>
---	---	--

2. komponenta: Struktura i funkcionalna povezanost prirodne i geografske sredine

Ishodi učenja:

1. Tumači povezanost i međuovisnost geogenih i antropogenih obilježja Zemlje.
2. Planira i provodi aktivnosti kojima istražuje važnost geografskog prostora.
3. Objašnjava funkcionalne promjene u životnoj sredini povezujući ih s promjenama godišnjih razdoblja.
4. Analizira povezanost prirodno-geografskih procesa utvrđujući postojanje varijabilnosti živih bića na Zemlji.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
<p>1.a Objašnjava gospodarsku iskoristivost tla.</p> <p>1.b Opisuje utjecaj čovjeka na reljef, klimu i vode (sječa šume, degradacija tla...).</p> <p>1.c Procjenjuje povezanost gustoće naseljenosti i razvoja gospodarstva s tekućicama i morima (litoralizacija).</p>	<p>1.a Dovodi u vezu gospodarski razvoj i utjecaj čovjeka na izravne promjene u atmosferi i tlu.</p> <p>1.b Povezuje razmještaj tekućica i dolina s naseljenošću, prometom i gospodarstvom na primjerima iz svijeta i BiH.</p> <p>1.c Raspravlja o uzrocima, posljedicama i načinima zaštite od prirodnih nepogoda.</p>	<p>1.a Raščlanjuje antropogene utjecaje na prirodne procese.</p> <p>1.b Istražuje o prostorima na Zemlji koji su izmijenjeni djelovanjem ljudi.</p> <p>1.c Procjenjuje negativne i pozitivne učinke izgradnje vodnih akumulacija.</p> <p>1.d Predlaže mjere održivoga gospodarenja vodom.</p>
<p>2.a Daje kritički osvrt o međusobnoj povezanosti geografskih prostora kroz planiranje i istraživanje.</p>	<p>2.a Povezuje suvremeni razvoj s različitim geografskim prostorima analizirajući podatke dobivene istraživanjem.</p>	<p>2.a Analizira faktore koji utječu na preobrazbu prirodne u geografsku sredinu služeći se istraživačkim metodama na nekom geografskom prostoru.</p>

3.a Povezuje uzroke i posljedice kretanja Sunca, Zemlje i Mjeseca s varijabilnošću živih bića na Zemlji.	3.a Iznosi pretpostavku o klimatskim promjenama i njihovom utjecaju na preobrazbu geografskog prostora (širenje pustinja, kašnjenje monsunu, sve češće i snažnije tropske ciklone i sl.). 3.b Utvrđuje posljedice nagnutosti Zemljine osi na život na Zemlji.	3.a Analizira utjecaj klimatskih modifikatora na određene klimatske elemente. 3.b Procjenjuje utjecaj klimatskih modifikatora na određenom geografskom prostoru. 3.c Potkrepljuje argumentima utjecaj čovjeka na promjene klime i globalno zagrijavanje.
4.a Objašnjava ulogu Sunčeve energije za život na Zemlji i kruženje vode u prirodi.	4.a Analizira prirodno-geografske procese na Zemlji i njihov utjecaj na živa bića na Zemlji.	4.a Procjenjuje posljedice, elemente i faktore prirodno-geografskih procesa (prirodne, društvene i antropogene) na živa bića na Zemlji.

3. komponenta: Prikazivanje Zemljine površine

Ishodi učenja:

1. Koristi se različitim načinima snalaženja i orijentacije na Zemlji, prostoru življenja.
2. Koristi se različitim instrumentima za vremensko snalaženje i snalaženje u prostoru.
3. Tumači geografske elemente i sadržaj na karti i globusu.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Orijentira se pomoću nebeskih tijela, kompasa i azimuta te pomoću stupanjske mreže na karti.	1.a Koristi suvremena sredstva za orijentaciju u kabinetskoj i terenskoj nastavi (satelitsku navigaciju, GPS, GIS, Google karte, interaktivne karte raznih portala državnih ustanova).	1.a Kombinira primjenu različitih instrumenta za orijentaciju na Zemljinoj površini.
2.a Objašnjava posljedice rotacije Zemlje razlikujući lokalno od zonskog vremena. 2.b Razlikuje vrste geografskih karata i metode izrade karata.	2.a Analizira svjetsko pojasno vrijeme. 2.b Koristi („čita“) topografske karte i Google mape za vremensko snalaženje i snalaženje u prostoru.	2.a Koristi se geografskim informacijskim sustavom (GIS), 3D modeliranjem reljefa i globalnim pozicijskim sustavom (GPS) za vremensko snalaženje i prostorno snalaženje.
3.a Uspoređuje vjernost predstavljanja Zemljine površine na ravnini i globusu.	3.a Izrađuje skice kretanja po azimutu pomoću topografske karte.	3.a Koristi kartografsko znakovlje za izradu tematskih karata na slijepim kartama analizirajući kartografske projekcije.

3.b Objašnjava metode mjerenja i snimanja Zemljine površine i njezinog kartografskog predstavljanja.	3.b. Objašnjava kartografske projekcije prema obliku kartografske mreže, prema položaju polovine kartografske mreže i prema očuvanim elementima vjernosti (vrstama deformacije).	3.b Izrađuje kartografske profile, tematske karte, koristeći se azimutom i topografskim znakovima.
--	--	--

OBLAST 2: DRUŠTVENO-GEOGRAFSKI PROCESI I POJAVE

1. komponenta: Demogeografski razvoj i globalizacija

Ishodi učenja:

1. Razlikuje strukture stanovništva (biološku, rasnu, jezičnu, religijsku, nacionalnu, obrazovnu i ekonomsku).
2. Analizira kako različite strukture stanovništva utječu na razvoj zavičaja, domovine i svijeta.
3. Utvrđuje kako pojedinci, skupine, narodi i nacije utječu na globalne odnose, događaje i promjene.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
<i>Učenik:</i>		
<p>1.a Objašnjava promjene u strukturama stanovništva te uzroke i posljedice istih.</p> <p>1.b Uspoređuje gospodarsku strukturu Bosne i Hercegovine s ostalim državama Europe.</p>	<p>1.a Uspoređuje dobnu i spolnu strukturu u različitim dijelovima svijeta i u BiH.</p> <p>1.b Koristi se dijagramima pri objašnjavanju različitih struktura stanovništva.</p> <p>1.c Analizira razmještaj glavnih rasnih, vjerskih i jezičnih skupina u svijetu na tematskim kartama.</p>	<p>1.a Analizira društva i kulture u različitim dijelovima svijeta.</p> <p>1.b Istražuje utjecaj prirodnih i društvenih odlika geografskoga prostora na strukture stanovništva.</p>
<p>2.a Razlikuje ekonomske i socijalne pokazatelje (BDP, BND, HDI).</p> <p>2.b Opisuje stupanj ekonomskog razvoja Bosne i Hercegovine uspoređujući ga s drugim državama u regiji.</p> <p>2.c Objašnjava utjecaj demogeografskih odlika na razvoj sektora djelatnosti u određenoj državi.</p>	<p>2.a Uspoređuje države različitoga stupnja razvijenosti s demografskim razvojem.</p> <p>2.b Izrađuje dijagrame koristeći podatke i izvore pri objašnjavanju gospodarskog razvoja zavičaja, domovine, svijeta.</p> <p>2.c Uspoređuje statističke podatke različitih država te ih dovodi u vezu s ekonomskim razvojem.</p>	<p>2.a Analizira utjecaj različitih struktura i dinamike stanovništva na ekonomski razvoj u različitim dijelovima svijeta.</p> <p>2.b Kritički prosuđuje utjecaj društva, ekonomije i kulture na razvoj zavičaja, domovine i svijeta.</p>
<p>3.a Objašnjava proces globalizacije i nastanak multinacionalnih tvrtki.</p>	<p>3.a Objašnjava međusobnu povezanost različitih djelatnosti (trgovina, turizam, promet, poljoprivreda, industrija) i globalizacije.</p>	<p>3.a Predviđa utjecaj globalizacije na buduće globalne odnose i moguće događaje u svijetu (države, gospodarstvo).</p>

<p>3.b Razlikuje ekonomske integracije i međunarodne organizacije u svijetu (EU, USMCA (NAFTA), MERCOSUR, CEFTA, OPEC, UN, WHO, WTO).</p> <p>3.c Utvrđuje prostorni raspored i značaj ekonomskih integracija i međunarodnih organizacija u svjetskoj ekonomiji.</p>	<p>3.b Analizira ulogu multinacionalnih tvrtki u svjetskome gospodarstvu.</p>	<p>3.b Uspoređuje vlastiti s ostalim identitetima te obrazlaže višestrukost identiteta pojedinca.</p> <p>3.c Procjenjuje ulogu i utjecaj međunarodnih organizacija na proces globalizacije (antiglobalizacijske skupine i pokreti).</p>
---	---	---

2. komponenta: Stanovništvo i životno okruženje

Ishodi učenja:

1. Objašnjava načine života stanovništva u životnome okruženju.
2. Objašnjava prostorni razmještaj stanovništva na zemlji i utjecaj različitih faktora na prirodno i mehaničko kretanje stanovništva.
3. Analizira tipove i mjere provođenja različitih populacijskih politika.
4. Prikazuje i objašnjava važnost prometa, prometne povezanosti, ponaša se u skladu s prometnim pravilima.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
<p>1.a Raščlanjuje suvremenu promjenu prostora i funkciju ruralnoga naselja (deruralizacija, deagrarizacija, ruralni egzodus).</p> <p>1.b Objašnjava kriterije za određivanje gradskih naselja tumačeći njihovu primjenu.</p> <p>1.c Objašnjava stvaranje gradske regije, gravitacijske zone gradova i urbanih sustava.</p>	<p>1.a Uspoređuje morfološku, funkcionalnu i socijalnu funkciju naselja u kojemu živi s ostalim naseljima u zavičaju i Bosni i Hercegovini.</p> <p>1.b Istražuje nodalno-funkcionalnu organizaciju u Bosni i Hercegovini i njezin utjecaj na promjene u životnome okruženju.</p> <p>1.c Analizira stupanj i posljedice urbanizacije u Bosni i Hercegovini i u svijetu.</p>	<p>1.a Procjenjuje mogućnosti funkcionalnoga razvoja naselja u skladu s prirodnim i društvenim potencijalima.</p> <p>1.b Istražuje hijerarhijsku i funkcionalnu strukturu naselja u prostoru u kojemu živi.</p>
<p>2.a Objašnjava razmještaj stanovništva i gustoću naseljenosti.</p> <p>2.b Uspoređuje demografski razvoj s teorijom demografske tranzicije.</p> <p>2.c Opisuje odrednice (pokazatelje) prirodnoga i prostornog kretanja stanovništva</p>	<p>2.a Istražuje uzroke i posljedice suvremenih migracija radne snage.</p> <p>2.b Objašnjava vezu između stupnja gospodarskog razvoja i tipa općeg ili ukupnog kretanja stanovništva.</p>	<p>2.a Procjenjuje i prognozira kretanje stanovništva Bosne i Hercegovine pomoću pokazatelja prirodnoga i prostornog kretanja.</p> <p>2.b Analizira uzroke i posljedice prostornoga razmještaja stanovništva u Bosni i Hercegovini.</p>

		2.c Analizira natalitet, mortalitet, fertilitet, vitalitet, prirodnu promjenu, koeficijent maskuliniteta i feminiteta pomoću tablica, grafičkih prikaza i geografske karte.
3.a Uspoređuje tipove populacijskih politika u svijetu i kod nas.	3.a Analizira mjere populacijske politike u razvijenim i slabije razvijenim zemljama.	3.a Potkrepljuje argumentima važnost provedbe različitih populacijskih politika. 3.b Predlaže moguće mjere demografske obnove.
4.a Objašnjava funkciju i važnost prometa u gospodarskom povezivanju svijeta u prošlosti i danas. 4.b Objašnjava međuovisnost tehnološkog napretka i prometne povezanosti svijeta.	4.a Ispituje povezanost prometa i ostalih gospodarskih djelatnosti. 4.b Utvrđuje važnost prometnog položaja na prometnu infrastrukturu Bosne i Hercegovine.	4.a Analizira funkcionalnost prometnih sustava i prometnih mreža u Bosni i Hercegovini te u svijetu. 4.b Procjenjuje značaj prometa kao preduvjeta globalizacije.

3. komponenta: Političko-geografske odlike suvremenoga svijeta

Ishodi učenja:

1. Objašnjava utjecaj pojedinca, ideja i događaja na razvoj društva u prošlosti i sadašnjosti.
2. Objašnjava kako različiti politički sustavi utječu na ekonomski razvoj.
3. Objašnjava osobine različitih političkih sustava u domovini i svijetu.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Objašnjava značaj industrijskih revolucija i znanstveno-tehničkih dostignuća te njihov utjecaj na razvoj društva. 1.b Povezuje djelovanje svjetskih znanstvenika s tehnološkim razvojem društva.	1.a Dovodi u vezu uzroke i posljedice svjetskih prekretnica (krizna žarišta) u prošlosti i sadašnjosti. 1.b Uspoređuje društvene promjene u prošlosti koristeći različite izvore.	1.a Argumentira povezanost ključnih događaja i procesa na globalnoj razini. 1.b Raspravlja o aktualnim događajima u svijetu i njihovom utjecaju na društvo.
2.a Objašnjava tipove gospodarstava različitih političkih sustava. 2.b Razlikuje države svijeta prema stupnju razvoja (nekada „prvi, drugi i treći svijet“, danas „sjever i jug“, razvijena, srednje i slabije razvijena gospodarstva).	2.a Uspoređuje suvremene velesile prema njihovoj gospodarskoj moći analizirajući njihov utjecaj i interese.	2.a Daje kritički osvrt na različite političke sustave i s njima povezani ekonomski razvoj. 2.b Analizira suvremenu podjelu svijeta na temelju gospodarskih jezgri.

3.a Objašnjava razlike između država različitih teritorijalno-političkih ustroja.	3.a Raspravlja o međunarodno priznatim, djelomično priznatim i nepriznatim državama na primjerima iz Europe i svijeta.	3.a Analizira razine vlasti svoje države, njihove osobine te ih uspoređuje s drugim državama.
---	--	---

OBLAST 3: GEOGRAFIJA GOSPODARSTVO I OKOLIŠ

1. komponenta: Prirodni resursi i energijska učinkovitost

Ishodi učenja:

1. Razlikuje fizičke i kemijske promjene tvari u prirodnoj sredini.
2. Analizira obnovljive i neobnovljive izvore energije na Zemlji.
3. Objašnjava značaj energije i analizira racionalno korištenje energijskih resursa u skladu s očuvanjem prirode.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Objašnjava fizička i kemijska svojstva geokomponentata i geosfera.	1.a Povezuje međusobno djelovanje raznih geosfera u okviru geosustava kao osnove prirode. 1.b Povezuje strukturu tvari s njezinim fizičkim i kemijskim svojstvima u geoprostoru.	1.a Analizira promjene u prirodnoj sredini nastale kao posljedica prirodnih ciklusa i antropogenog djelovanja.
2.a Tumači obnovljive i neobnovljive izvore energije s ekonomskim razvojem. 2.b Uspoređuje prostorni raspored energijskih izvora u svijetu i u BiH.	2.a Uspoređuje djelovanje različitih oblika energije i njihov utjecaj na geoekologiju. 2.b Istražuje utjecaj iskorištavanja obnovljivih i neobnovljivih izvora energije povezujući ih s ekonomskim razvojem.	2.a Kritički prosuđuje kvantitetu i kvalitetu današnjih energijskih resursa. 2.b Predlaže rješenja o modernizaciji proizvodnje, distribucije i akumulacije energije.
3.a Procjenjuje načine trošenja i racionalnoga korištenja energijskih izvora na Zemlji. 3.b Uspoređuje proizvodnju i potrošnju energije u Bosni i Hercegovini s pojedinim državama regije i Europe.	3.a Istražuje kvantitetu i kvalitetu energijskih resursa te njihove potrošnju u modernome razvoju.	3.a Predlaže modele za racionalno korištenje i uštedu iz obnovljivih i neobnovljivih izvora energije.

2. komponenta: Geografsko-informacijske tehnologije

Ishodi učenja:

1. Analizira različite izvore informacija pri rješavanju problema.
2. Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije u različitim oblicima terenske nastave.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Uspoređuje izvore informacija u rješavanju problema. 1.b Koristi pouzdane informacije pri objašnjavanju aktualnih pojava i procesa.	1.a Procjenjuje značaj vrjednovanja izvora i informacija u rješavanju problema. 1.b Istražuje pouzdanost informacija i njihov utjecaj u svakodnevnom životu.	1.a Argumentira važnost pouzdanosti informacija pri rješavanju problema. 1.b Koristi informacijsko-komunikacijske tehnologije u procesu vrjednovanja informacija.
2.a Primjenjuje različite oblike IKT-a pri izvođenju terenske nastave.	2.a Analizira funkcionalnost primjene IKT-a u terenskoj nastavi. 2.b Prezentira prikupljene i obrađene digitalne podatke predstavljene grafičkim prikazima.	2.a Koristi različite IKT-e za vrjednovanje informacija potrebnih prilikom izvođenja terenske nastave. 2.b Koristi IKT za stvaranje modela geografskog prostora.

3. komponenta: Održivi razvoj

Ishodi učenja:

1. Uočava važnost očuvanja prirodnih bogatstava i kulturne baštine.
2. Analizira ekonomski razvoj društva povezujući ga s aktivnostima zaštite životne sredine.
3. Dovodi u vezu tehnološki napredak i brojnost populacije s preobrazbom prirodne sredine.
4. Predlaže mjere unaprjeđenja zaštite životne sredine

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Argumentira važnost očuvanja prirodne i kulturne baštine.	1.a Raspravlja o vrijednosti kulturne i prirodne baštine.	1.a Prognozira posljedice neodgovarajuće zaštite prirodne i kulturne baštine. 1.b Predlaže modele unaprjeđenja zaštite prirodne i kulturne baštine za cjelokupni razvoj.
2.a Objašnjava važnost različitih ekosustava za održivi razvoj i očuvanja zaštite okoliša.	2.a Argumentira utjecaj ekonomskih faktora na održivi razvoj i zaštitu okoliša.	2.a Analizira ekonomske faktore razvoja s prirodnim i društvenim odlikama prostora i njihovu međusobnu povezanost.
3.a Interpretira važnost skladnoga djelovanja čovjeka u preobrazbi prirodne sredine.	3.a Uspoređuje ekspanzivni rast stanovništva i brojnih urbanih i ekoloških problema.	3.a Analizira aktualne posljedice antropogenog djelovanja na preobrazbu prirodne sredine.

3.b Objašnjava osobine pametnog grada, održivog grada i uključivog grada, razlikujući njihovu funkciju.	3.b Utvrđuje uzročno-posljedične odnose i promjene prirodne ravnoteže zbog djelovanja čovjeka.	3.b Istražuje utjecaj velikih graditeljskih zahvata na okoliš i njihovu održivost (hidrocentrale, navodnjeni prostori, umjetni otoci, polderi).
4.a Procjenjuje različite načine korištenja i zbrinjavanja otpada u cilju zaštite okoliša.	4.a Ispituje uzroke onečišćenja okoliša kao posljedice modernoga razvoja društva.	4.a Izrađuje planove projekta zaštite okoliša te ih realizira.

OBLAST 4: REGIONALNA GEOGRAFIJA

1. komponenta: Europski kontinent

Ishodi učenja:

1. Analizira geografski položaj i granice Europe i uspoređuje njezinu veličinu s drugim kontinentima.
2. Objašnjava prirodno-geografske i društveno-geografske odlike Europe.
3. Analizira povezanost geografskih regija Europe.
4. Objašnjava ulogu Europske unije u procesu ujedinjenja Europe.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
<p>1.a Objašnjava pojmovno-terminološki sustav regionalne geografije kao znanstvene discipline.</p> <p>1.b Objašnjava geografski smještaj i utjecaj geografskog položaja na razvijenost Europe.</p> <p>1.c Uspoređuje veličinu Europe s drugim kontinentima.</p>	<p>1.a Povezuje utjecaj država Europe na opće odlike ekonomije i politike u svijetu kao posljedicu njihovog geopoložaja.</p> <p>1.b Procjenjuje važnost granica u suvremenim ekonomsko-političkim događanjima (globalizacija).</p>	<p>1.a Analizira različite aspekte geografskih položaja Europe, uspoređujući geološke, reljefne i bioklimatske cjeline.</p> <p>1.b Daje kritički osvrt na opću povezanost položaja i veličine na razvoj geografskog prostora.</p>
<p>2.a Tumači osnovne pojmove prirodnih i društvenih odlika Europe.</p> <p>2.b Uspoređuje osnovna obilježja Europe i drugih geografskih prostora u svijetu.</p>	<p>2.a Povezuje prirodne i društvene odlike Europe.</p> <p>2.b Objašnjava međuovisnost Europe i izvaneuropskih kontinenata i dovodi u vezu društvene, političke i ekonomske veze.</p>	<p>2.a Prognozira kvalitetu i kvantitetu prirodnih i društvenih resursa Europe.</p>
<p>3.a Utvrđuje značaj povezanosti geografskih regija Europe.</p> <p>3.b Objašnjava prometno značenje Europe s posebnim osvrtom na uključenost Bosne i Hercegovine u mrežu paneuropskih prometnih koridora.</p>	<p>3.a Izdvaja regije u Europi na temelju specifičnih povijesnih, geopolitičkih, ekonomskih i kulturnih odlika te njihov položaj u Europi.</p>	<p>3.a Daje kritički osvrt na nove aspekte regionalizacije Europe.</p>

4.a Utvrđuje povijesni značaj nastanka Europske unije.	4.a Procjenjuje utjecaj i veze Europske unije s izvaneuropskim državama i integracijama (Australija, Kina, Japan, USMCA i dr.).	4.a Istražuje uzročno-posljedične veze razvoja Europske unije u različitim fazama.
4.b Objašnjava suvremeni politički i ekonomski značaj EU.	4.b Analizira organizaciju i ciljeve Europske unije.	4.b Predviđa razvoj Europske unije te njezin odnos prema drugim organizacijama.

2. komponenta: Izvaneuropski kontinenti

Ishodi učenja:

1. Objašnjava geografski položaj, veličinu i granice izvaneuropskih kontinenata.
2. Analizira fizičko-geografske osobine izvaneuropskih kontinenata.
3. Uočava sličnosti i razlike u društveno-ekonomskom razvoju izvaneuropskih kontinenata.
4. Objašnjava posljedice kolonijalne ovisnosti pojedinih izvaneuropskih kontinenata.

OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
1.a Objašnjava odlike prirodnog i društvenog položaja kontinenata.	1.a Analizira prostorni razmještaj kontinenata.	1.a Analizira pozitivne i negativne aspekte položaja izvaneuropskih kontinenata.
1.b Utvrđuje komparativne vrijednosti osnovnih veličina kontinenata.	1.b Uspoređuje značaj i odnose geopoložaja i ekonomskoga razvoja pojedinih kontinenata.	1.b Daje kritički osvrt procjenjujući ekonomski razvoj u suvremenim geopolitičkim kretanjima.
2.a Tumači međuovisnost određenih prirodnih odlika na različitim geografskim prostorima.	2.a Uspoređuje prirodno-geografske odlike kontinenata.	2.a Argumentira značaj utjecaja prirodno-geografskih obilježja na suvremeni ekonomski razvoj kontinenata.
	2.b Analizira prirodne odlike s nastankom regija u svijetu.	2.b Procjenjuje utjecaj prirode na buduća demografska i ekonomska događanja (promjene klime, klimatske migracije i sl.).
3.a Objašnjava osnove demografske odlike i njihov utjecaj na ekonomska i politička zbivanja u svijetu.	3.a Uspoređuje demografske podatke iz različitih regija izvaneuropskih kontinenata.	3.a Predviđa promjene brojnih odrednica stanovništva (broj, razmještaj, dinamika).
3.b Utvrđuje značaj dinamike i razmještaja stanovništva na suvremene ekonomske tijekove.	3.b Analizira obilježja stanovništva (kultura, religija, jezik) na razvoj političkih i ekonomskih odnosa.	3.b Prognozira utjecaj broja stanovnika na ekonomske i političke odnose u bliskoj budućnosti.

<p>4.a Objašnjava utjecaj i posljedice djelovanja kolonizacije i neokolonizacije.</p> <p>4.b Utvrđuje povezanost nekadašnjih kolonijalnih sila i njihovih kolonija na kulturu, jezik, religiju, ekonomiju i sl.</p>	<p>4.a Uspoređuje pozitivne i negativne posljedice kolonijalizma i odnose u doba dekolonizacije.</p> <p>4.b Analizira značaj gospodarstva u neokolonijalnom dobu.</p>	<p>4.a Potkrepljuje dokazima utjecaj kolonijalizma na ekonomski razvoj u određenim regijama.</p> <p>4.b Istražuje razvoj bivših kolonija uspostavljajući vezu s nekadašnjim kolonijalnim silama (Commonwealth).</p>
<p>3. komponenta: Geografija BiH</p> <p>Ishodi učenja:</p> <p>1. Analizira povijesni i teritorijalni razvoj države BiH.</p> <p>2. Razlikuje prirodno-geografska i društveno-geografska obilježja BiH.</p> <p>3. Analizira veze između Bosne i Hercegovine i međunarodnih integracija.</p> <p>4. Objašnjava prirodno-geografska i društveno-geografska obilježja susjednih zemalja.</p>		
OSNOVNA RAZINA	SREDNJA RAZINA	NAPREDNA RAZINA
Učenik:		
<p>1.a Objašnjava razvoj teritorija Bosne i Hercegovine kroz povijest.</p>	<p>1.a Uspoređuje teritorijalni razvoj Bosne i Hercegovine s ostalim državama u regiji.</p>	<p>1.a Daje kritički osvrt na teritorijalni razvoj Bosne i Hercegovine analizirajući unutarnje i vanjske faktore kroz povijest.</p>
<p>2.a Objašnjava prirodna i društvena obilježja BiH.</p> <p>2.b Tumači promjene društvenih obilježja u BiH.</p>	<p>2.a Uspoređuje značaj i utjecaj prirodne osnove na društvene i ekonomske odlike.</p> <p>2.b Analizira međusobno djelovanje elemenata prirodne sredine.</p>	<p>2.a Istražuje povezanost prirodnih resursa i ekonomskoga razvoja Bosne i Hercegovine.</p> <p>2.b Procjenjuje utjecaj prirodnih i društvenih obilježja na buduća ekonomska kretanja BiH.</p>
<p>3.a Utvrđuje mogućnosti pristupanja Bosne i Hercegovine u Europsku uniju i druge integracije.</p>	<p>3.a Uspoređuje države Europske unije i Bosnu i Hercegovinu prema različitim kriterijima.</p> <p>3.b Analizira prednosti i nedostatke ulaska Bosne i Hercegovine u međunarodne integracije.</p>	<p>3.a Daje kritički osvrt o mogućnostima za ulazak Bosne i Hercegovine u određene ekonomske i političke integracije.</p>
<p>4.a Objašnjava prirodne i društvene odlike susjednih država BiH.</p> <p>4.b Utvrđuje međusobnu povezanost prirodnih i društvenih odlika Bosne i Hercegovine i susjednih država.</p>	<p>4.a Uspoređuje sličnosti i razlike prirodnih i društveno-geografskih odlika Bosne i Hercegovine i susjednih država.</p>	<p>4.a Istražuje i analizira povezanost geografskih obilježja Bosne i Hercegovine i susjednih država.</p>